

Construirea teologiei sistematice

LECTIA
TREI

AFIRMAȚII ÎN TEOLOGIA
SYSTEMATICĂ

THIRD MILLENNIUM

MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Pentru materiale video, suporturi de curs și alte resurse, vizitați Third Millennium Ministries la adresa thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Toate drepturile rezervate. Fără permisiunea scrisă a editurii Third Millennium Ministries, Inc., P.O. Box 300769, Fern Park, Florida 32730-0769, nicio porțiune din această publicație nu poate fi reprodusă în scopuri comerciale, în nicio formă și prin niciun mijloc, cu excepția unor citate scurte în vederea recenziei, comentariului sau studiului.

Dacă nu există alte precizări, toate citatele biblice sunt din Sfânta Scriptură – Biblia versiunea Dumitru Cornilescu revizuită. Copyrightul Bibliei Cornilescu © 1924 aparține British and Foreign Bible Society (Societatea Biblică pentru Răspândirea Bibliei în Anglia și Străinătate). Copyrightul © 2010 ediției revizuite în limba română aparține Societății Biblice Interconfesionale din România, cu aprobarea British and Foreign Bible Society.

DESPRE THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Înființată în 1997, Third Millennium Ministries este o organizație creștină nonprofit care furnizează **educație biblică gratuită în întreaga lume**. Ca răspuns la nevoia tot mai mare de formare biblică judicioasă a liderilor creștini de pe mapamond, noi creăm o programă de seminar multimedia ușor de folosit, finanțată prin donații, în cinci limbi de mare circulație (engleză, spaniolă, rusă, chineză mandarină și arabă) și o distribuim gratuit celor care au cea mai mare nevoie de ea, mai cu seamă liderilor creștini care nu au acces la educația tradițională sau nu și-o pot permite. Toate lecțiile sunt scrise, concepute și produse intern și sunt similare ca stil și calitate celor de pe History Channel[®]. Această metodă originală și eficientă pentru formarea liderilor creștini s-a dovedit foarte eficace în întreaga lume. Am câștigat Premiul Telly pentru o producție video remarcabilă în domeniul educației și utilizării animației, iar programa noastră este folosită în prezent în peste 150 de țări. Materialele Third Millennium apar sub formă de DVD-uri, materiale tipărite, *streaming* pe internet, transmisie televizată prin satelit și emisiuni de radio și televiziune.

Pentru informații suplimentare despre lucrarea noastră de slujire și pentru a afla cum vă puteți implica, vă rugăm să vizitați <http://thirdmill.org>.

Cuprins

I. Introducere.....	1
II. Orientare	1
A. Definiție	1
1. Indicativă	2
2. Factuală	3
3. Teologică	4
4. Directă	5
B. Legitimitatea	5
1. Incomprehensibilitatea divină	6
2. Raționalism științific modern	7
C. Locul	8
III. Formarea.....	9
A. Interacțiunea cu filozofia	9
B. Interpretarea Scripturii	10
1. Provocări	10
2. Reducțiunea factuală	12
3. Colaționarea factuală	15
IV. Valori și pericole.....	17
A. Trăirea creștină	18
1. Punctul forte	18
2. Piedici	19
B. Interacțiunea în comunitate	20
1. Punctul forte	20
2. Piedici	21
C. Exegeza Scripturii	22
1. Punctul forte	22
2. Piedici	23
V. Concluzie	25

Construirea teologiei sistematice

Lecția trei

Afirmații în teologia sistematică

INTRODUCERE

În instanțele de judecată din toată lumea, avocații încearcă să convingă un judecător sau un grup de jurați de validitatea punctul lor de vedere. Înțelegerea de către toți a faptelor esențiale ale cazului este decisivă pentru argumentarea lor. De aceea, adesea, aproape de finalul unui proces, avocații recapitulează faptele pe care le expun, cât mai clar posibil, într-o serie de afirmații. “Acesta-i un fapt.” “Acela-i un fapt.” “Aceasta s-a întâmplat.” “Acea s-a întâmplat.”

În multe privințe, lucrurile stau la fel în teologia sistematică, unde sistematicienii trebuie să stabilească anumite adevăruri teologice certe. Așadar, ei își prezintă argumentația în declarații teologice cât mai clare.

Aceasta este cea de-a treia lecție din seria *Construirea teologiei sistematice* și am intitulat-o “Afirmații în teologia sistematică”. Teologii sistematici tradiționali sunt devotați analizării, explicării și apărării teologiei creștine sănătoase și, după cum vom vedea în această lecție, o parte esențială a acestui devotament este exprimarea credințelor creștine în afirmații teologice.

Lecția se va împărți în trei părți principale. Mai întâi, vom dobândi o perspectivă generală asupra afirmațiilor teologiei sistematice. Ce sunt ele și cum se potrivesc în procesul construirii teologiei sistematice? Apoi, vom analiza modul în care sunt concepute sau alcătuite aceste afirmații și, în al treilea rând, vom examina câteva dintre valorile și pericolele focalizării asupra afirmațiilor teologice. Să începem prin câteva considerații preliminare, dând o direcție generală în ce privește acest aspect al teologiei sistematice.

ORIENTARE

Perspectiva noastră asupra afirmațiilor teologice în sistematică va trata succint trei subiecte. Mai întâi, vom oferi o definiție generală a afirmațiilor teologice, apoi ne vom concentra atenția asupra legitimității lor și, în al treilea rând, vom descrie locul lor. Ce rol au aceste afirmații teologice în tot procesul dezvoltării teologiei sistematice? Să privim, mai întâi, la definiția afirmațiilor teologice.

DEFINIȚIE

Presupun că cei mai mulți dintre noi înțeleg că teologia poate fi exprimată într-o varietate de moduri. Când ne rugăm, cântăm imnuri, evanghelizăm, spunem povestiri din Biblie copiilor sau discutăm despre credință cu prietenii noștri, noi facem teologie. Dar, în disciplina teologiei sistematice există, o modalitate principală în care aceasta este

verbalizată, și anume, sub forma afirmațiilor teologice. Din perspectiv acestei lecții, vom defini afirmațiile teologice astfel:

O afirmație teologică este o propoziție declarativă, care exprimă cât mai direct posibil cel puțin o aserțiune teologică socotită adevărată.

Înainte să examinăm detaliile acestei definiții, să privim la câteva exemple a ceea ce intenționăm să exprimăm.

În cel de-al doilea volum, partea 2 a lucrării lui William Shedd - *Dogmatic Theology* (Teologie dogmatică), el face următoarele afirmații despre ascultarea dublă a lui Hristos:

Există o distincție între ascultarea activă și cea pasivă a lui Hristos. Cea din urmă denotă suferința lui Hristos de orice fel... ascultarea activă a lui Hristos este împlinirea desăvârșită a... legii morale.

Observăm aici că Shedd face trei afirmații fundamentale. Mai întâi, el face o afirmație generală, că ascultarea lui Hristos poate fi descrisă în două categorii: activă și pasivă. Cea de-a doua este că ascultarea pasivă a lui Hristos a însemnat răbdarea suferinței și cea de-a treia că ascultarea activă a fost împlinirea perfectă a legii morale a lui Dumnezeu.

Pornind de la lecțiile noastre anterioare, putem vedea că Shedd s-a concentrat asupra a doi termeni teologici tehnici: “ascultare pasivă” și “ascultare activă”. Dar, în lecția de față, suntem mai preocupați de modul în care teologi precum Shedd integrează termenii tehnici în afirmații teologice. Pentru a studia acest subiect, să privim încă o dată la definiția noastră.

O afirmație teologică este o propoziție declarativă, care exprimă cât mai direct posibil cel puțin o aserțiune teologică socotită adevărată.

Această definiție se focalizează asupra a patru trăsături caracteristice ale afirmațiilor în teologia sistematică. Prima, ele sunt “propoziții indicative”. A doua, ele sunt afirmații factuale. A treia, aceste declarații factuale sunt în principal teologice în natură. și a patra, ele fac afirmații teologice factuale directe sau așa cum o exprimăm noi, ele declară subiectele în discuție “cât mai direct posibil”.

Să privim mai îndeaproape la fiecare aspect al acestei definiții, începând cu ideea că afirmațiile teologice sunt propoziții declarative.

Indicativă

Știm cu toții că există genuri diferite de propoziții în limbajul uman obișnuit. De exemplu, propoziția: “Unde este cheia mea” este interogativă, adică o întrebare. “Deschide ușa” este o propoziție imperativă, întrucât dă o poruncă/dispoziție sau invitație. Niciuna dintre aceste propoziții nu se califică a fi o propoziție declarativă. Dar, propoziția: “Cheia mea va deschide ușa” este o propoziție declarativă ce va face cheia.

Trebuie să spunem limpede că atunci când teologii sistematici își prezintă punctele de vedere, ei folosesc tot felul de expresii, dar modul predominant de exprimare în teologia sistematică îl reprezintă afirmațiile directe. Acest mod de exprimare este atât de predominant, încât ar fi imposibil să se consemneze o teologie sistematică tradițională în orice alt mod.

Pe lângă înțelegerea faptului că afirmațiile sunt făcute sub forma propozițiilor declarative, este la fel de important să se observe că ele sunt menite să facă aserțiuni socotite adevărate.

Factuală

Afirmațiile identifică și descriu realități. De-a lungul mileniilor, filozofi, teologi și lingviști au observat că diferite tipuri de afirmații exprimă diverse. Aceste chestiuni sunt mult prea complexe pentru a le putea trata în mod comprehensiv, dar, cu riscul de a le simplifica prea mult, vom consemna doar două aspecte care trebuie avute în vedere atunci când analizăm teologia sistematică.

Urmând modelul lui Aristotel despre logică, vom arăta că afirmațiile pot fi categorisite în funcție de cantitate și de calitate.

Mai întâi, afirmațiile pot fi descrise în termenii dimensiunii subiectului lor. Subiectul unei afirmații universale cuprinde orice element component al ansamblului, fără excepție. De exemplu, afirmația: “Toate mamiferele au păr”, susține că ceva este adevărat în privința tuturor mamiferelor.

Cam în același mod, teologii sistematici fac afirmații universale în teologie. Nu este deloc neobișnuit ca teologii creștini să spună lucruri de genul: “Toate ființele umane sunt create după chipul lui Dumnezeu.” sau “Toate darurile bune vin de la Dumnezeu”.

Pe de altă parte, alte declarații sunt “particulare”, fiindcă subiectele lor cuprind doar anumite elemente componente ale unui grup mai vast. De exemplu, dacă spun: “Casa aceasta este a mea”, eu fac o afirmație specifică, nu universală. Nu spun ceva despre toate casele, ci doar despre propria mea casă.

Și sistematicienii fac afirmații specifice în mod frecvent. De exemplu, e posibil să spună: “Unii membri ai bisericii sunt necredincioși.” sau “Pavel a fost apostol”.

În mai mare parte, sistematicienii încearcă să descrie dimensiunea cât mai precis posibil câteodată, fiind chiar mai preciși decât anumite versete din Biblie. Dar, din când în când, cad în generalizări ale anumitor subiecte, fără a menționa excepțiile. De exemplu, nu e neobișnuit pentru un teolog sistematic să spună: “Toți oamenii sunt păcătoși”. La prima vedere, această declarație universală pare să fie adevărată. Dar ea nu este atât de precisă pe cât ar putea fi. În realitate, Scriptura învață că Isus a fost om, dar că a fost neprihănit. Așadar, din când în când, trebuie să ne oprim și să ne întrebăm dacă la un moment dat sistematicienii afirmă de fapt ceva despre toți în general sau doar despre o parte a categoriilor de lucruri pe care le descriu.

În al doilea rând, pe lângă cantitate sau dimensiune, declarațiile pot fi diferențiate după calitatea lor. Adică, pot fi clasificate ca propoziții afirmative sau negative. Pe de-o parte, propozițiile afirmative declară că ceva este adevărat. Într-o conversație obișnuită e posibil să spunem ceva de genul: “Acest câine este al meu”. Aceasta este o afirmație particulară, care comunică faptul că un anumit câine este unul din multele lucruri care-mi

aparțin. În teologia sistematică o propoziție declarativă de genul: “Unele pasaje biblice învață despre sfințire.” este o afirmație particulară, fiindcă declară că unele texte biblice intră în această categorie.

O declarație universală și afirmativă în viața obișnuită va include ceva de genul: “Tot ce am pierdut este important pentru mine”. Ea afirmă că tot ce am pierdut este cel puțin o parte din lucrurile importante pentru mine. Teologii sistematici fac adesea afirmații asemănătoare în sfera lor studiu. Să luăm ca exemplu afirmația: “Tot ce a fost creat, a fost creat de Dumnezeu”. Această propoziție afirmă că tot ce a fost creat se află în seria de lucruri create de Dumnezeu.

Pe de altă parte, e posibil ca propozițiile declarative să aibă și caracter de negație, putând fi universale sau particulare. De exemplu, atunci când spun: “Această casă nu este a mea”, eu emit o propoziție negativă și particulară. Dacă vreau să fac o declarație negativă și universală, aș putea spune ceva de genul: “Nimeni din sală nu vorbește limba engleză”. În teologia sistematică apar și declarații cu caracter de negație. De exemplu, “Isus nu a fost păcătos.” este o propoziție negativă și particulară. Ea neagă ceva despre o anumită persoană, Isus. De asemenea în teologie întâlnim și negații universale, precum: “Niciun om care rămâne necredincios nu poate fi mântuit”. Niciun necredincios care rămâne în necredința lui nu este inclus printre cei care vor primi mântuirea.

Aceste diferențe de cantitate și calitate sunt important de reținut, atunci când studiem teologia sistematică. A le confunda poate duce la tot felul de neînțelegeri serioase în legătură cu ceea ce afirmă teologii.

Să ne îndreptăm în continuare atenția spre cea de-a treia dimensiune a definiției noastre: caracterul teologic al afirmațiilor.

Teologică

Așa cum am exprimat în definiția noastră, afirmațiile noastre nu sunt doar cu referire la lucruri socotite adevărate, ci și teologice. Este adevărat că teologii sistematici fac referire la fapte ale istoriei și concepte filozofice care nu fac parte în mod necesar din arealul teologiei, dar subiectul lor principal este teologia.

Pentru a înțelege ce vrem să spunem prin “realități/adevăruri teologice”, trebuie să ne amintim că teologia este, în realitate, un subiect vast. Vă amintiți că Thomas Aquino a definit teologia ca având două preocupări principale. În cartea I, secțiunea 7 a lucrării sale *Summa Theologica*, Aquino numește teologia “doctrină sacră”, definind-o astfel:

O știință unitară în care toate lucrurile sunt tratate din perspectiva lui Dumnezeu, fie pentru că vorbesc despre Dumnezeu Însuși sau pentru că se referă la El.

Cuvintele lui Aquino reflectă o distincție obișnuită în teologia sistematică între teologia propriu-zisă, care reprezintă studiul despre Dumnezeu Însuși, și teologia generală, studiul altor subiecte referitoare la Dumnezeu.

În armonie cu această abordare, și teologia sistematică se focalizează pe ambele niveluri ale teologiei. Pe de-o parte, sistematicienii își concentrează atenția asupra

teologiei propriu-zise, făcând afirmații care-L vizează direct pe Dumnezeu, prin afirmații de genul: “Dumnezeu este sfânt.” sau “Dumnezeu a creat lumea”.

Însă, pe de altă parte, într-un sens mai general, teologii sistematici sunt preocupați și de teologia generală, făcând referiri la Dumnezeu în legături cu diverse aspecte ale creației Dumnezeu. În privința mântuirii, ei spun lucruri de genul “Mântuirea este prin harul lui Dumnezeu”, iar cu privire la starea omenirii - “Toți oamenii care trăiesc astăzi sunt păcătoși”. În sensul acesta, afirmațiile teologice abordează mai multe subiecte decât Persoana lui Dumnezeu, dar fac totdeauna lucrul acesta, cel puțin implicit, în contextul relației respectivelor subiecte cu Dumnezeu.

În al patrulea rând, este important de remarcat faptul că teologii sistematici caută să-și exprime punctul de vedere într-un mod cât mai clar și mai direct cu putință.

Directă

Desigur că toți de dăm seama că nicio descriere nu este absolut perfectă, cu atât mai puțin una care face referire la Dumnezeu. Dar, cu toate acestea, sistematicienii se străduiesc să fie cât mai direcți posibil atunci când fac afirmații teologice.

Ar fi foarte neobișnuit ca un teolog sistematic să spună pur și simplu: “Domnul este păstor.” și să se rezume la atât. Această afirmație este conform Scripturilor, dar sistematicienii au tendința să evite modalitățile indirecte de a exprima lucrurile, precum metaforele și alte figuri de stil. Ca urmare, în loc să spună: “Domnul este păstor”, sistematicienii au tendința să reformuleze mai direct, spunând ceva de genul: “Dumnezeu are o grijă providențială și specială față de poporul Său”. Ei caută să se exprime pe cât de mult posibil în formulări clare, directe și prozaice.

În concluzie, trebuie să ținem minte că există un gen predominant de exprimare în teologia sistematică. Din perspectiva lecției noastre, expresiile teologice sunt afirmații care susțin cât mai direct posibil cel puțin o aserțiune teologică socotită ca fiind adevărată.

Cu această definiție de bază în minte, să abordăm o a doua dimensiune a perspectivei noastre generale asupra acestui subiect: care este justificarea pentru construirea teologiei sistematice folosind afirmații? Ce anume dă legitimitate acestui proces?

LEGITIMITATEA

De-a lungul întregii istorii a bisericii, creștinii și-au exprimat credința sub forma unor afirmații deschise și directe. Iată, spre exemplu, o afirmație de la începutul Crezului de la Niceea, din secolul al IV-lea:

Cred într-un singur Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Creator al cerului și al pământului, și al tuturor lucrurilor văzute și nevăzute.

Crezul de la Niceea prezintă și un număr de alte afirmații teologice foarte importante. Acesta și multe crezuri asemănătoare au fost însușite de creștini de-a lungul secolelor.

În același timp, de-a lungul istoriei au existat persoane care au contestat legitimitatea folosirii afirmațiilor teologice. Vom menționa două obiecții principale dintre cele care au fost ridicate. Pe de-o parte, provocările pe care le ridică doctrina referitoare la incomprehensibilității divine și pe de altă parte, provocările raționalismului științific modern. Să luăm în considerare, mai întâi, obiecțiile ridicate de doctrina privind incomprehensibilitatea divină.

Incomprehensibilitatea divină

Cunoaștem cu toții cuvintele din Isaia 55:8-9, fundamentul acestei doctrine.

“Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre, și căile voastre nu sunt căile Mele”, zice Domnul. “Ci cât sunt de sus cerurile față de pământ, atât sunt de sus căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre.” (Isaia 55:8-9).

Din păcate, în multe cercuri pasajul acesta și altele similare au fost folosite ca să sprijine ideea că Dumnezeu este atât de inaccesibil capacităților noastre mentale, încât pur și simplu nu putem să-L descriem.

Din perspectiva aceasta, a spune că Dumnezeu este dragoste înseamnă a încerca să vorbești despre ceva care nu poate realmente să fie descris. A spune că Isus este singura cale de mântuire înseamnă să-L limitezi pe Dumnezeu fără justificare.

Acest fel de gândire a luat multe forme de-a lungul istoriei. De exemplu, mulți teologi au argumentat că singurul mod de a spune ceva despre Dumnezeu este să urmezi *via negativa* – calea negației, care susține că nu putem face afirmații pozitive despre Dumnezeu, ci doar să spunem ce nu este El, făcând deosebire între El și creație. Putem spune doar lucruri de genul: Dumnezeu nu este limitat de spațiu, Dumnezeu nu este constrâns de timp, Dumnezeu nu este fizic sau material. De-a lungul istoriei, o serie de teologi agnostici, sceptici, au susținut că nu suntem capabili în mod firesc să-L descriem pe Dumnezeu sau lucrurile care Îl caracterizează, folosind o abordare pozitivă.

În contrast cu aceste concepții greșite, ca urmași ai lui Hristos, trebuie să evaluăm legitimitatea declarațiilor teologice pe temeiul mărturiei Scripturii. Teologii sistematici tradiționali urmează Scripturile, vorbind despre incomprehensibilitatea lui Dumnezeu alături de faptul că Dumnezeu poate fi cunoscut, atunci când Se revelează. Pe de-o parte, noi nu-L putem cunoaște pe Dumnezeu *deplin*, dar pe de altă parte, *putem* să-L cunoaștem *în parte, atunci când El ni Se revelează*. Această cunoaștere parțială a lui Dumnezeu este o cunoaștere adevărată. Un pasaj din Scriptură prezintă clar această distincție: Deuteronom 29:29. În versetul acesta, Moise rezumă lucrurile în modul următor:

Lucrurile ascunse sunt ale Domnului, Dumnezeului nostru, iar lucrurile descoperite sunt ale noastre și ale copiilor noștri, pe vecie, ca să împlinim toate cuvintele legii acesteia (Deuteronom 29:29).

Observați că există două categorii de lucruri avute în vedere aici. Pe de-o parte, Moise vorbește despre “lucruri ascunse”, pe care Dumnezeu nu le revelează omenirii, și a

căror cunoaștere o păstrează doar pentru Sine. De fapt, noi trebuie să ne amintim mereu că lucrurile secrete, nedescoperite, sunt infinite.

În același timp, observați că Moise nu a spus doar că Dumnezeu păstrează secrete față de noi, ci anumite lucruri sunt “descoperite”. Adică, Dumnezeu le-a revelat în Cuvântul Său și, după cum spune Moise, aceste lucruri revelate “ne aparțin nouă și copiilor noștri pe vecie”. Cu alte cuvinte, Dumnezeu Se așteaptă ca noi să credem și să primim cu toată inima ceea ce a revelat El. Acest fapt arată că este legitim să încercăm să formulăm într-un fel oarecare lucrurile revelate de El.

Pe lângă provocările pe care le ridică doctrina referitoare la incomprehensibilitate, legitimitatea declarațiilor teologice a fost contestată și de raționalismul științific modern.

Raționalism științific modern

În ultimele două secole, caracterizate de expansiunea modernă a științelor, multe școli diferite de gândire au susținut că teologia este o știință contrafăcută sau falsă. Cu alte cuvinte, teologii sistematici pot pretinde că declară adevăruri obiective, însă aceasta este doar o pretenție nefondată. În știința modernă, atunci când dorim să cunoaștem adevărul despre o anumită problemă, emitem ipoteze și apoi le supunem unei validări empirice. Odată ce ipoteza a trecut testul validării empirice directe sau indirecte, atunci o acceptăm ca fiind adevărată. Însă, oamenii de știință s-au grăbit să precizeze că afirmațiile teologice nu pot fi testate în modul acesta.

Noi ar trebui să recunoaștem cu toții că cel puțin într-un sens acest lucru este adevărat. Cu toate că putem pune un lichid într-o eprubetă și să-i analizăm calitățile, nimeni nu poate să-L pună pe Dumnezeu într-o eprubetă, ca să constate dacă Dumnezeu este Trinitate. În timp ce putem folosi instrumente ca să calculăm mărimea lucrurilor, nu există niciun instrument care să-L poată măsura pe Dumnezeu pentru a vedea dacă El este infinit. De aceea, mulți oameni din perioada aceasta au susținut că, în cel mai bun caz, teologii sunt asemenea artiștilor și poezilor, care-și prezintă emoțiile, intuițiile și sentimentele religioase. Noi doar ne înșelăm pe noi înșine și pe alții, atunci când acționăm ca și cum am descrie fapte obiective. Însă, mai există un sens, în care putem testa în mod empiric declarațiile teologice. Totul depinde de ce anume considerăm ca fiind dovadă empirică pro sau contra punctelor noastre de vedere.

Ca ucenici ai lui Hristos, noi suntem dedicați standardelor de verificare pe care El le-a urmat și El. Cum anume și-a validat Isus propriile Sale afirmații teologice? Cum a testat El declarațiile teologice ale altora?

Negreșit, Isus S-a bizuit pe revelația generală; descoperirea lui Dumnezeu în toate lucrurile. De asemenea, S-a bazat pe luminarea Duhului Sfânt, întocmai cum ar trebui să facem și noi astăzi. Însă, Isus a învățat că Scripturile infailibile reprezintă sursa de evidență cea mai clară și plină de autoritate pentru testarea concepțiilor teologice. Când a vrut să testeze afirmații teologice, El a apelat foarte frecvent la Scriptură ca standard empiric. De exemplu, în Matei 15:7, când a confruntat ipocrizia fariseilor, El a făcut astfel apelând la Scriptură:

“Fățarnicilor, bine a prorocit Isaia despre voi, când a zis.” (Matei 15:7).

Cu toate că Isus nu L-a pus pe Dumnezeu într-o eprubetă, El a testat ideile teologice. A verificat propunerile teologice, evaluându-le cu atenție, după standardul empiric al Scripturii. Ca urmași ai Lui, nu trebuie să acceptăm acuzația că teologia sugerează idei despre Dumnezeu fără vreo validare empirică. Din punct de vedere creștin, afirmațiile teologiei sistematice reprezintă mai mult decât exprimarea sentimentelor religioase. Ele sunt dovedite ca întemeiate sau neîntemeiate prin testul empiric al Scripturii.

După ce am văzut ce sunt afirmațiile teologice și că există modalități legitime de exprimare a adevărilor teologice, să abordăm un al treilea considerent: locul pe care-l ocupă ele în dezvoltarea teologiei sistematice.

LOCUL

În lecțiile trecute am văzut că teologia sistematică protestantă a urmat multe dintre prioritățile pe care le-au cultivat teologii medievali atunci când au interacționat cu filozofia aristoteliană.

Drept urmare, elaborarea teologiei sistematice necesită patru etape principale: formarea termenilor tehnici, conceperea propozițiilor declarative, afirmațiile doctrinare și un sistem comprehensiv de credințe. Trebuie să ne amintim mereu că a vorbi în acest mod este oarecum artificial sau nefiresc. Sistematicienii se implică și folosesc acești pași tot timpul. Și, pentru claritate, vom analiza procesul acesta pornind de la elementele cele mai simple la cele mai complexe.

La nivelul cel mai simplu, termenii tehnici constituie elementele constructive de bază ale teologiei sistematice. Fără o terminologie atent definită, ar fi foarte dificil să se elaboreze o teologie sistematică sănătoasă. Cea de-a doua etapă a procesului este formularea propozițiilor declarative. Dacă socotim termenii tehnici ca fiind cărămizile de bază ale sistematicii, atunci putem considera afirmațiile teologice ca fiind rânduri de cărămizi, care dezvoltă și detaliază pornind de la termenii tehnici. Sistematicienii creează aceste rânduri de "cărămizi", făcând afirmații despre Dumnezeu și despre creație, în raport cu El. Dacă ne gândim la afirmațiile teologice ca fiind rânduri de "cărămizi", atunci am putea descrie declarațiile doctrinare ca porțiuni ale zidurilor sau pereți întregi, clădiți din aceste formații de propoziții. Și, în cele din urmă, sistemul teologiei reprezintă modul în care teologii construiesc un întreg edificiu de afirmații doctrinare. Această analogie sugerează locul esențial pe care-l dețin afirmațiile în alcătuirea teologiei sistematice ele sunt rândurile așezate cu multă atenție, care devin parte a întregului edificiu numit teologie sistematică.

Să luăm, spre exemplu, afirmația „Isus este cea de-a doua Persoană a Trinității”. Această afirmație este clădită cu cel puțin doi termeni tehnici: „persoane” și „Trinitate”. Însă, ea nu rupe acești termeni de conceptele lor înrudite, ci le aduce laolaltă într-o afirmație directă despre Isus. Din afirmația aceasta și din altele, teologii sistematici continuă să formeze doctrina completă a Trinității, parte a doctrinei despre Dumnezeu, care reprezintă un zid în edificiul care reprezintă întregul sistem al teologiei creștine.

Este important de amintit că, atunci când teologii sistematici discută sau scriu despre teologie, ei folosesc tot felul de tehnici retorice: sugerează idei și le sprijină cu dovezi, susțin și verifică cu atenție ideile altora, pun întrebări retorice, urmăresc evoluțiile

istorice ale ideilor, expun motivațiile și arată consecințele pozitive și negative ale diferitelor poziții. Teologii au la dispoziție o multitudine de tehnici retorice, dar afirmațiile teologice sunt cele care asigură toate explicațiile, argumentele, metodele persuasive și de apărare pe care le găsim în sistematică. Acestea constituie o parte esențială a procesului de construire a teologiei sistematice.

Având această perspectivă generală asupra rolului afirmațiilor teologice în sistematică, să ne îndreptăm atenția spre cel de-al doilea subiect principal: alcătuirea afirmațiilor teologice. Cum își concep teologii sistematici afirmațiile cu care-și construiesc teologia?

FORMAREA

Procesele pe care le urmează teologii experimentați atunci când își concep afirmațiile sunt enorm de complexe. Așadar, în analizarea modului lor de concepere, trebuie să ținem minte că discuția noastră va fi întrucâtva artificială. Chiar și așa, vom evidenția câteva dintre dimensiunile importante ale acestor procese, care ne vor ajuta să construim mult mai responsabil teologia sistematică.

Vom privi în două direcții fundamentale. Mai întâi, vom discuta despre afirmațiile care provin din interacțiunea sistematicienilor cu filozofia și, apoi, vom privi mai detaliat la modul în care sistematicienii utilizează Biblia pentru alcătuirea afirmațiilor lor. Să luăm în considerare, mai întâi, faptul că multe afirmații din teologia sistematică își au, de fapt, originea în filozofie.

INTERACȚIUNEA CU FILOZOFIA

Vă amintiți din lecțiile trecute că, în perioada patristică, mulți teologi creștini credeau că diverse aspecte ale neoplatonismului erau în conformitate cu Scriptura. Prin urmare, ei și-au exprimat credințele având o predilecție spre acea filozofie. În perioada medievală, vasta majoritate a erudiților creștini credeau că filozofia aristoteliană era conformă cu Scriptura în multe privințe semnificative. Multe dintre lucrurile pe care le-au spus aceștia au fost influențate de perspectivele aristoteliene. Și, chiar în teologia sistematică protestantă, diverse filozofii moderne au oferit direcții importante, mai bune sau mai rele. Prin urmare, multe afirmații care apar în teologia sistematică își au originea în discursurile filozofice.

Trebuie să fim atenți când remarcăm că multe afirmații provin din asemenea surse filozofice, întrucât Scripturile ne și avertizează împotriva filozofiei, ne și încurajează s-o folosim.

Pe de altă parte, ar trebui să luăm aminte la avertismente precum 1 Corinteni 1:20, unde apostolul Pavel ridiculizează filozofia necreștină:

**Unde este înțeleptul? Unde este cărturarul? Unde este vorbărețul
veacului acestuia? N-a prosti Dumnezeu înțelepciunea lumii acesteia?
(1 Corinteni 1:20).**

Este important ca teologii creștini să nu uite deosebirea fundamentală dintre teologia creștină și filozofiile necreștine.

Dar, în același timp, în Fapte 17:27-28 Pavel a demonstrat o folosire pozitivă a reflecției filozofice, inspirându-se din cuvintele poezilor filozofi greci, Clianthus și Aerates.

Dumnezeu ... nu este departe de fiecare din noi... după cum au zis și unii din poezii voștri: “Suntem din neamul Lui.” (Fapte 17: 27-28).

Acest pasaj demonstrează că, deși trebuie să fim conștienți de pericole, teologii creștini au avut dreptate să interacționeze cu diferite filozofii și chiar să integreze afirmații teologice adevărate care provin din discuții filozofice, precum a făcut Pavel atunci când a fost în Atena.

Deși ar trebui să fim conștienți de aceste rădăcini filozofice, Biblia este, de departe, cea mai importantă sursă pentru afirmațiile teologice din teologia sistematică. Deci, trebuie să acordăm o atenție specială modului în care sistematicienii formulează afirmațiile teologice, pornind de la ce învață Biblia.

INTERPRETAREA SCRIPTURII

Pentru atingerea acestui scop, vom privi în trei direcții. Mai întâi, vom lua în considerare provocările pe care le întâmpină sistematicienii în privința aceasta, apoi vom vedea modul în care sistematicienii soluționează una dintre aceste provocări printr-un proces pe care-l vom numi “reducțiune factual.” și, în fine, vom analiza modul în care sistematicienii fac față unui alt aspect al acestor provocări prin “colaționare factuală”. Să privim mai întâi la provocările pe care le întâmpină sistematicienii atunci când formulează afirmații teologice pornind de la Biblie.

Provocări

Când studenții de teologie încep să studieze sistematica, au deseori impresia că formularea de afirmații teologice din Biblie e o chestiune simplă, că nu e nevoie decât să citim Biblia și să repetăm ce spune ea. Câteodată acest lucru este adevărat, pentru că Biblia cuprinde unele afirmații, dar există și multe provocări semnificative.

Pe lângă efectele păcatului și ale limitărilor umane, Biblia prezintă cel puțin două provocări pentru formularea de afirmații teologice. Una apare din diversitatea literară pe care o găsim în Biblie, iar cealaltă din aranjamentul ei doctrinar. Să abordăm mai întâi dificultățile pe care le întâmpină sistematicienii din pricina diversității literare a Scripturilor.

Biblia nu este un text literar monoton, care repetă mereu același gen de material. În ea se regăsesc mai multe genuri literare, care se combină unele cu altele în nenumărate feluri. Biblia conține combinații de narațiuni, legislație, poezie, profeție și epistole – pentru a aminti doar câteva. În cadrul fiecăruia din aceste genuri literare generale sunt diferite feluri de exprimări: declarații, porunci/dispoziții, întrebări, plângeri, încurajări, exclamații, binecuvântări, citate, enumerări, regulamente, titluri, instrucțiuni/directive,

semnături și lista poate continua. Pe lângă aceste variante, există și nenumărate figuri de stil și alte subtilități literare, care dau savoare Scripturii în multe feluri. Această mare diversitate literară complică alcătuirea propozițiilor teologice.

Imaginați-vă pentru un moment că Biblia ar fi o carte care constă numai din propoziții simple, nefăcând altceva decât să enumere un adevăr teologic după altul. Dacă acesta ar fi fost cazul, atunci folosirea Bibliei în teologia sistematică ar fi fost relativ ușoară. Bineînțeles că Scriptura nu e în felul acesta, ci este variată din punct de vedere literar.

Să ne imaginăm că sistematicienii și-ar exprima și ei teologia folosind o mare diversitate literară, că teologia lor ar fi plină de poezie, narațiuni, dispoziții, epistole, plângeri, figuri de stil și altele asemănătoare. Dacă așa ar fi stat lucrurile, atunci încă o dată prezentarea Scripturii și disciplina sistematică s-ar fi potrivit foarte bine una cu alta. Dar, bineînțeles, nu este cazul.

Realitatea este că Biblia este variată din punct de vedere literar, iar sistematicienii exprimă învățătura Bibliei aproape exclusiv în propoziții. De fapt, sistematicienii trebuie să comprime toate genurile variate de literatură pe care le întâlnesc în Biblie într-un gen specific de exprimare. Această discrepanță este una dintre cele mai mari provocări pe care le întâmpină teologii sistematici.

O a doua provocare pe care Scriptura o prezintă teologilor sistematici este modul în care își clasifică sau nu doctrinele. Pe scurt, Scripturile nu tratează teme specifice în unități întregi, distincte, ci același subiect este abordat în părți și părțile dispersate ici și colo, de-a lungul întregii Biblii. Această caracteristică a Scripturii reprezintă o altă provocare pentru teologii sistematici.

Să ne imaginăm că Biblia ar fi altfel, tratând complet o doctrină într-un singur text. Să presupunem să Biblia s-ar ocupa de o temă, ar dezbate-o în întregime și abia apoi ar trece la următoarea. Dacă așa ar fi stat lucrurile, atunci probabil că teologii sistematici puteau doar să citească fiecare porțiune a Bibliei și să formuleze cu ușurință afirmații pe baza fiecărei porțiuni. Dar, din nou, Biblia nu-și prezintă temele teologice în felul acesta.

Sau, să ne imaginăm că teologii sistematici ar fi mai puțin organizați, tratând un aspect neînsemnat al unui subiect la un anumit moment, că ar aborda apoi multe alte părți și părțile ale altor doctrine, înainte să revină pentru a relua un al doilea aspect mărunț al primei doctrine. Dacă s-ar mulțumi să abordeze o chestiune ici și colo, în părți și părțile, atunci probabil că ar fi relativ ușor pentru ei să lucreze cu Scriptura.

Dar, bineînțeles că nu asta vor să facă sistematicienii. Ei caută să prezinte învățăturile Scripturii cât mai sistematic, organizat și complet cu putință, și, prin urmare, trebuie să se străduiască pentru a combina informațiile din toate locurile din Scripturi.

Scripturile tratează aspecte ale subiectelor teologice în feluri variate și în locuri diferite, iar această trăsătură teologică a Bibliei este o mare provocare pentru teologii sistematici.

După ce am văzut două dintre provocările majore întâmpinate de sistematicienii atunci când lucrează cu Scriptura, să ne îndreptăm atenția spre procesul reducțiunii factuale. Aceasta este strategia pe care o folosesc sistematicienii pentru a depăși provocarea diversității literare din Biblie.

Reducțiunea factuală

Definiție:

Reducțiunea factuală este procesul focalizării pe adevărurile teologice care le comunică pasajele biblice și diminuarea altor dimensiuni ale aceluiași pasaje.

Asemenea limbajului uman, în general, pasajele din Biblie au fost gândite pentru a avea un impact multiplu asupra cititorilor lor. Ele au informat, au inspirat, au acuzat, au motivat, au direcționat, au încurajat, au descurajat, au încântat, au nedumerit, au corectat, au instruit, au facilitat, au binecuvântat, au blestemat, au stimulat imaginația și așa mai departe. Nu toate pasajele din Biblie au fost menite să facă toate aceste lucruri odată și, bineînțeles, nu cu aceeași forță; dar orice pasaj biblic de mărime însemnată a fost gândit pentru a avea o varietate de influențe.

Însă, teologii sistematici își focalizează atenția în principal, dacă nu exclusiv, asupra adevărurilor teologice comunicate în Scriptură. Cu alte cuvinte, sistematicienii își limitează atenția, lor acordând-o argumentelor factuale, pe când alte trăsături ale textelor biblice sunt trecute în mare măsură cu vederea.

Procesul de reducere a Scripturii la faptele sau adevărurile ei este relativ simplu atunci când pasajele biblice au fost concepute pentru a face în principal afirmații. În aceste situații, sistematicienii doar remarcă faptele sau adevărurile explicite și implicite prezentate într-un text biblic și apoi se focalizează asupra acelor adevăruri care sunt potrivite pentru discuția lor.

De exemplu, 2 Timotei 3:16 este un text care se focalizează pe comunicarea unor adevăruri. Acolo, Pavel a spus:

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire. (2 Timotei 3:16)

În contextul mai larg, putem spune că acest verset a fost menit să fie mult mai mult decât o simplă listă de adevăruri despre Biblie. Pavel a legat acest verset de contextul precedent, ca pentru a-l motiva pe Timotei să acorde o mare atenție Scripturilor. Acest verset a avut menirea cel puțin să-l încurajeze și să-l motiveze pe Timotei să-și reînnoiască devotamentul față de Scripturi. Însă, o dimensiune remarcabilă a acestui plan complex a fost să facă mai multe afirmații teologice explicite. Iar teologii sistematici utilizează adesea acest pasaj, fiindcă sunt interesați de afirmațiile lui teologice directe.

Adevărurile clare ale acestui pasaj pot fi rezumate într-o serie de propoziții afirmative și universale: “Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu”, “Toată Scriptura este folositoare pentru învățatură”, “Toată Scriptura este folositoare pentru mustrare”, “Toată Scriptura este folositoare pentru îndreptare”, “Toată Scriptura este folositoare pentru instruire”. Aceste propoziții reflectă considerentele factuale comunicate explicit de acest verset.

Pe lângă o serie de afirmații explicite, versetul acesta conține și un număr de afirmații subînțelese care sunt la fel de interesante pentru sistematicieni. De exemplu, putem trage concluzia că Dumnezeu a dorit să-și comunice voia, că atenția acordată Scripturii este vitală pentru sfințire și, chiar dacă Pavel a vorbit specific despre Scripturile Vechiului Testament, el a indicat în mod implicit că Scripturile Noului Testament sunt la fel inspirate și folositoare în aceste privințe.

Având conturate aceste adevăruri explicite și implicite, sistematicienii le pot folosi apoi ca să explice și să susțină tratarea diferitelor subiecte teologice. După cum vă puteți imagina, acest verset apare frecvent în teologia sistematică, ca să sprijine afirmațiile despre doctrina Scripturii.

De exemplu, în cel de-al doilea capitol al cărții sale *Teologie sistematică*, Robert Reymond a făcut referire la 2 Timotei 3:16 ca să-și sprijine afirmația că Scripturile sunt ineranțe. El a scris acolo:

Scriitorii biblici afirmă ineranța pentru Cuvântul scris al lui Dumnezeu, pe care El l-a dat omenirii prin intermediul lor și prin inspirație.

Acest gen de afirmație reprezintă un mod tipic în care versetul acesta este folosit în sistematică. Dar, adevărurile teologice clare și subînțelese cuprinse în 2 Timotei 3:16 abordează și alte subiecte teologice tradiționale. De exemplu, e posibil ca sistematicienii să facă referire la pasajul acesta în domeniul teologiei propriu-zise, ca dovadă a faptului că Dumnezeu este milostiv, fiindcă S-a revelat omenirii. Ei ar putea să-l folosească în ecleziologie, ca să stabilească faptul că citirea și predicarea Scripturii este un mijloc al harului în biserică. De asemenea, ei fac probabil referire la el în domeniul escatologiei, ca să stabilească veridicitatea și temeinicia profeției biblice. Posibilitățile sunt nesfârșite.

În cazul pasajelor foarte asemănătoare afirmațiilor teologice, procesul reducțiunii factuale este relativ simplu. Când citim în Geneza 1:1 că Dumnezeu a creat toate lucrurile, nu este greu să se deducă faptul că Dumnezeu e Creator. Când citim în Isaia capitolul 6 versetul 3 că serafimii strigau: “Sfânt, Sfânt, Sfânt” înaintea Domnului, este simplu să se tragă concluzia că Dumnezeu este Sfânt. Când citim în Romani 3:28 că justificarea este prin credință, fără fapte, putem aduce afirmația aceasta în discuția noastră despre soteriologie. Multe pasaje din Scriptură fac afirmații care sunt transpuse cu ușurință în teologia sistematică, și nu este deloc surprinzător faptul că sistematicienii se inspiră frecvent din aceste genuri de pasaje.

Dar, procesul reducțiunii factuale este puțin mai complex atunci când pasajele biblice nu sunt atât de asemănătoare cu afirmațiile teologice. În mod ideal, în aceste situații sistematicienii au grijă să remarce trăsăturile literare ale pasajelor, astfel încât pot identifica adevărurile pe care le învață aceste pasaje. Apoi, folosesc acele adevăruri descrise cu precizie în discursul lor teologic. De exemplu, Proverbele par uneori să fie afirmații teologice simple, însă, de obicei, lucrurile nu stau așa. Să privim la Proverbe 23:13-14 unde citim următoarele cuvinte:

Nu cruța copilul de mustrare, căci dacă-l vei lovi cu nuiua, nu va muri. Lovindu-l cu nuiua, îi scoți sufletul din locuința morților (Proverbe 23:13-14).

La prima vedere, proverbul acesta pare să facă două afirmații factuale, spunând că un copil care e disciplinat, “nu va muri” și că un tată care-și disciplinează fiul va “salva sufletul fiului său de la moarte”.

Dar, în genul literar al proverbului, afirmații ca acestea nu sunt aproape niciodată propoziții simple sau directe. Un exeget foarte atent va înțelege că aceste versete nu fac afirmații directe și nu oferă garanții în privința eficienței disciplinei, ci încurajează părinții înțelepți să-și disciplineze copiii, fiindcă disciplina tinde să producă rezultate pozitive în viețile acestora. De fapt, așa cum indică primele porțiuni ale acestor versete, proverbul a fost menit în principal ca un îndemn pentru tați. Înțeleptul a spus: “Nu cruța copilul de mustrare, căci dacă-l vei lovi cu nuiaua, nu va muri.” Tații sunt sfătuiți aici să-și disciplineze copiii.

Ținând cont de aceste aspecte, sistematicienii pot descrie cu acuratețe un număr de adevăruri subînțelese. De exemplu, la doctrina despre antropologie, sistematicienii ar putea folosi acest pasaj ca dovadă că și copiii sunt păcătoși. La doctrina despre sfințire, ei l-ar putea folosi ca argument pentru faptul că disciplina parentală este menită pentru creșterea în sfințenie.

Interesant e faptul că cel puțin un teolog sistematic a folosit într-adevăr acest pasaj ca să susțină un punct de vedere în escatologie. În al treilea capitol al părții 6 din cartea sa, *Teologie sistematică*, Louis Berkof folosește Proverbe 23:14 ca să scoată la lumină un aspect al doctrinei despre învierea celor morți. El a spus așa:

Există dovezi care arată cu certitudine că a existat o credință în înviere cu mult timp înaintea exilului, lucru sugerat în pasajele care vorbesc despre o izbăvire din șeol.

Aici, Berkhof concluzionează că expresia “să-i scoată sufletul din locuința morților” din Proverbe 23:14, sugerează că israeliții credincioși din Vechiul Testament au crezut în învierea generală a celor morți. Printr-o reducere factuală semnificativă, Berkhof susține un aspect al escatologiei cu un pasaj menit în principal să-i încurajeze pe părinți să-și disciplineze copiii.

Uneori, focalizarea pe adevăruri poate fi chiar mai reducăționistă. De exemplu, vă amintiți că teologii sistematici au tendința să afirme lucruri cât mai direct posibil. Prin urmare, dacă un pasaj folosește figuri de stil, sistematicienii tind să explice cu claritate ce înseamnă acele figuri de stil.

Putem observa acest gen de reducere factuală dramatică în capitolul 48 al cărții lui Millard Erickson, *Teologie creștină*, în care dezbate Cuvântul lui Dumnezeu ca mijloc al harului. El consemnează o serie de metafore și comparații pentru Cuvântul lui Dumnezeu care apar într-o varietate de pasaje biblice:

Există o serie bogată de imagini care descriu natura și funcția Cuvântului lui Dumnezeu... ciocan... oglindă... sămânță... ploaie și zăpadă... lapte... hrană solidă... aur și argint... candelă... sabie... [și] foc.”

Faptul că Erickson menționează chiar aceste imagini este puțin neobișnuit pentru teologia sistematică. Totuși, ar trebui să observăm că, în locul analizei impactului

imaginativ bogat pe care aceste imagini ar trebui să-l aibă asupra cititorilor, el le rezumă prin reducere factuală, într-o afirmație simplă și directă:

Aceste imagini transmit cu expresivitate ideea că Cuvântul lui Dumnezeu este puternic și capabil să realizeze o lucrare măreață în viața omului.

Nu-mi pot imagina pe nimeni care să nu fie de acord în mod serios cu părerea sau evaluarea sa, dar este clar și faptul că această evaluare este rezultatul unei reduceri factuale extinse, marginalizând impactul mai vast al acestor imagini în favoarea declarării simple a unui adevăr dovedit de ele.

După cum vă puteți imagina, procesul reducerii factuale funcționează în acest mod cu multe pasaje. De exemplu, putem trage concluzia din prima poruncă, în Exodul 20:3, unde Dumnezeu spune să nu existe niciun alt dumnezeu în afară de El, că Dumnezeul Scripturii este suprem peste toate celelalte puteri supranaturale. Putem conchide din primul verset al Psalmului 105, care cheamă la slăvirea lui Dumnezeu, că Dumnezeu este demn de laudă. Chiar și atunci când pasajele biblice au fost menite să aibă impact multiplu asupra cititorilor lor, sistematicienii se focalizează aproape întotdeauna asupra conținutului factual și explică aceste adevăruri în afirmații teologice directe.

Sistematicienii fac față provocării varietății de literatură biblică prin procesul reducerii factuale. Însă, ei abordează provocarea ordinii doctrinare a Bibliei printr-un proces pe care-l vom numi “colaționare factuală”.

Colaționarea factuală

Întrucât învățăturile Scripturii pe subiecte specifice sunt dispersate de-a lungul întregii Biblie, sistematicienii trebuie să colaționeze sau să colecteze pasaje din toate părțile Bibliei atunci când își formulează afirmațiile. Nu e neobișnuit să vezi pasaje din Geneza așezate alături de pasaje din Romani, porțiuni din Psalmi alături de versete din Iacov, sau secțiuni din Matei alături de Apocalipsa. Pasajele sunt adunate din diferite părți ale Bibliei și asociate între ele, pentru că învață adevăruri teologice similare.

Acest proces de colaționare a faptelor sau informațiilor din porțiuni diferite ale Scripturii urmează diferite tipare, dar de dragul simplității, vom vorbi doar despre două modalități principale în care se realizează lucrul acesta. Unele pasaje sunt colaționate deoarece repetă aceleași fapte, iar altele pentru că laolaltă, dau naștere unei aserțiuni teologice complexe. Să observăm aceste două procese.

În primul rând, sistematicienii formulează deseori afirmații teologice inspirându-se din pasaje care repetă aceeași idee fundamentală.

Și noi gândim astfel de multe ori, în viața de fiecare zi. Să presupunem că credeți că ați pierdut niște bani. Ce faceți? Probabil veți număra încă o dată banii din buzunar, dar, dacă nu sunteți încă siguri, s-ar putea să-i numărați iarăși, până când sunteți pe deplin convinși că ați pierdut sau nu banii respectivi.

În multe privințe, asta fac teologii sistematici atunci când colaționează pasajele din Scriptură care repetă aceleași adevăruri teologice. Ei socotesc că au înțeles corect un

pasaj și că au formulat o afirmație teologică adevărată pe baza acestuia. De aceea, cercetează multe părți din Biblie ca să vadă dacă același subiect poate fi descoperit și acolo.

De pildă, atunci când Louis Berkhof dezbate divinitatea lui Hristos în capitolul 8 din prima parte a cărții sale, Teologie sistematică, afirmă că:

[Biblia] afirmă explicit divinitatea Fiului.

Dar, întrucât Berkhof este conștient că mulți oameni neagă această afirmație, el nu-și susține punctul de vedere cu un singur pasaj, ci arată că acest adevăr teologic este clar afirmat în Ioan 1:1, Ioan 20:28, Romani 9:5, Filipeni 2:6, Tit 2:13 și 1 Ioan 5:20. În cazul acesta, Berkhof a colaționat versete din cinci cărți diferite din Noul Testament, fiindcă repetau aceeași învățătură.

Majoritatea am auzit principiul că ar trebui mereu să căutăm sprijin pentru doctrinele principale dintr-o varietate de pasaje din Scriptură. Motivul este acela că e ușor să înțelegem eronat o singură referință biblică. Un mod de a confirma că am înțeles corect afirmația unui pasaj este să arătăm că aceeași afirmație este repetată în alte părți ale Bibliei.

În alte lecții am vorbit despre siguranța teologică, folosind un model pe care l-am numit “conul certitudinii”. Am observat că teologii creștini responsabili nu sunt interesați doar de stabilirea a ce anume să creadă, ci și de coordonarea forței convingerilor lor cu tăria dovezilor pentru acele convingeri. În multe privințe, tocmai de aceea colaționăm versete care repetă același adevăr teologic. Când nu putem găsi sprijin scriptural repetitiv pentru o afirmație, ar trebui în mod normal să diminuăm încrederea pe care o avem în acea afirmație. Pe cale de consecință, observarea unui adevăr repetat mereu în Scripturi reprezintă o modalitate obișnuită în care putem dobândi mai multă încredere.

Pe cât de importantă este colaționarea repetitivă, sistematicienii colaționează pasaje biblice și pentru a dezvolta susținere complexă pentru o afirmație teologică. Deci, sistematicienii colectează afirmații pe care le găsesc în diverse afirmații în întreaga Biblie, pentru a formula multiple aserțiuni teologice ample.

Să ilustrăm procesul colaționării compoziționale cu un exemplu din viața cotidiană. Imaginați-vă că sunt pe cale să ies afară, aud un bubuit de tunet și bănuiesc că plouă. Cum pot confirma această bănuială? O modalitate este observarea altor lucruri care o pot confirma. Când un prieten vine fugind înăuntru și este ud până la piele, eu sunt mai convins că plouă. Dacă prietenul meu îmi înmânează umbrela lui udă, atunci sunt și mai convins că plouă. Iar dacă îmi spune: “Plouă cu găleata afară”, voi fi pe deplin convins, încât nici nu mă voi gândi măcar să ies afară fără umbrelă. Aceste observații nu sunt repetitive: aud un tunet, îl văd pe prietenul meu ud learcă, ating umbrela lui și primesc un raport explicit. Fiecare dintre aceste dovezi contribuie cu ceva diferit, dar împreună ele alcătuiesc dovada care mă convinge că bănuiala mea a fost adevărată.

În multe privințe, sistematicienii urmează un tipar similar al colaționării compoziționale. Ei observă că un lucru este învățat într-un pasaj, remarcă faptul că o altă chestiune similară este afirmată într-un alt pasaj și apoi găsesc pasaje care prezintă și alte idei relevante. În momentul acesta ei adună toate aceste informații laolaltă, pentru a formula o afirmație teologică din toate aceste adevăruri.

Pentru a vedea la lucru acest proces, să revenim la dezbateră lui Berkhof despre divinitatea lui Hristos, din capitolul 8, din partea 1 a cărții sale *Teologie sistematică*. Am văzut deja că a observat repetarea afirmațiilor clare că Hristos este divin atunci când spune că Biblia “afirmă explicit divinitatea Fiului”. Însă, afirmația conform căreia Hristos este pe deplin divin este sprijinită și de colaționarea compozițională a afirmațiilor similare, dar diferite, pe care le-a descoperit în multe părți ale Scripturii. El continuă astfel:

[De asemenea, Biblia] Îi atribuie Lui nume divine... Îi alocă atribute divine... vorbește despre El ca făcând lucrări divine... și Îi acordă onoare divină.

Concluzia lui Berkhof că Hristos este Dumnezeu nu s-a întemeiat pe niciuna dintre aceste afirmații în mod individual, ci pe colecția tuturor acestor afirmații teologice.

Nu e greu să înțelegem de ce Berkhof procedează așa. Credința că Hristos este divin a fost contestată de mulți comentatori ai Scripturii. De aceea, n-a fost suficient să arate că unele versete afirmă explicit divinitatea Lui, ci a dorit să confirme că a înțeles corect aceste versete, venind în sprijinul lor și cu alte considerații: faptul că Scripturile Îi atribuie lui Hristos nume divine, că Îi alocă atribute divine, precum omniprezența și omnisciența, că vorbesc despre El ca făcând lucruri pe le face Dumnezeu, cum ar fi crearea și susținerea tuturor lucrurilor, că Îi acordă onoarea care I se cuvine numai lui Dumnezeu, precum închinare și rugăciune. Aceste afirmații factuale biblice alcătuiesc împreună dovada incontestabilă că Berkhof a exprimat o afirmație teologică adevărată: Hristos este divin.

Așadar, teologii sistematici formulează mai întâi afirmații teologice din Scripturi prin reducțiunea sau limitarea focalizării lor asupra adevărilor afirmate în pasaje biblice și, apoi, prin colaționarea pasajelor din părți diferite ale Scripturii. Prin aceste mijloace sistematicienii pot formula cu încredere afirmații teologice fidele Scripturii.

După ce am obținut o perspectivă de ansamblu asupra afirmațiilor teologice și am văzut modul în care sistematicienii le formulează, să abordăm cel de-al treilea subiect principal: valorile și pericolele afirmațiilor teologice din teologia sistematică.

VALORI ȘI PERICOLE

În analizarea acestei probleme, vom urma modelul lecțiilor precedente din această serie, examinând efectele propozițiilor declarative asupra celor trei resurse principale pentru elaborarea teologiei creștine.

Vă amintiți că teologia creștină trebuie construită pe temeiul revelației generale și speciale a lui Dumnezeu. Înțelegerea revelației speciale se dobândește îndeosebi prin exegeza Scripturii, pe când dimensiunile importante ale revelației generale se observă prin focalizarea pe interacțiunea în comunitate, învățarea de la alții (în special de la alți creștini) și prin focalizarea pe trăirea creștină, adică pe experiențele trăirii noastre pentru Hristos.

Întrucât aceste resurse sunt atât de importante, vom studia valorile și pericolele afirmațiilor teologice în termenii fiecăreia dintre ele. Vom privi mai întâi la propozițiile

declarative și trăirea creștină, apoi vom analiza afirmațiile în relație cu interacțiunea în comunitate și, în al treilea rând, vom examina aserțiunile în raport cu exegeza Scripturii. Să privim, în primul rând, la trăirea creștină ca resursă teologică.

TRĂIREA CREȘTINĂ

Trăirea creștină echivalează cu procesul sfințirii personale, iar noi am văzut în alte lecții că sfințirea personală are loc la nivelul conceptual, comportamental și emoțional. Sau, după cum ne-am exprimat: la nivelul ortodoxiei, ortopraxiei și ortopatosului.

Timul nu ne va permite să analizăm toate modurile în care afirmațiile teologice influențează aceste aspecte ale sfințirii, așa că ne vom rezuma la o modalitate principală în care ele pot dezvolta și la una în care pot împiedica sau limita trăirea creștină. Să privim mai întâi la un mod în care afirmațiile teologice pot îmbunătăți sau dezvolta trăirea noastră pentru Hristos.

Punctul forte

Unul dintre avantajele cele mai mari ale afirmațiilor teologice tradiționale este acela că ele exprimă clar și succint multe aspecte cruciale ale credinței noastre. În zilele noastre, cei mai mulți creștini nu pot exprima clar ceea ce cred. Și, fiindcă nu ne putem rezuma bine și clar convingerile, deseori întâmpinăm dificultăți în trăirea zilnică pentru Hristos.

Îmi amintesc că, odată, vorbeam cu o tânără care nu știa ce decizie să ia în legătură cu biserica ei. Se simțea tulburată de faptul că biserica ei tolera un stil imoral de viață printre membrii ei, însă ea nu voia să plece. A venit la mine și mi-a spus: „Nu știu ce să fac. Predicarea îmi aduce atât de multe beneficii, încât nu vreau să încetez a mai merge la biserica mea. Cum pot să iau o decizie.” Drept urmare, am întrebat-o: „Care crezi că sunt semnele bisericii adevărate.” Ea m-a privit nedumerită și în cele din urmă a spus: „Nu știu”.

Am continuat: „Nu cred că vei putea decide ce să faci în legătură cu biserica ta, până când nu decizi care crezi că sunt caracteristicile bisericii adevărate.” Apoi, i-am spus: „Teologia protestantă învață că există trei semne caracteristice ale bisericii adevărate. Ele sunt predicarea cu credincioșie a Cuvântului, administrarea corectă a sacramentelor și practicarea evlavioasă a disciplinei bisericii.” Răspunsul ei a fost remarcabil: „Mi-aș dori ca cineva să-mi fi spus acest lucru înainte. Pur și simplu nu știam ce să cred.”

În lumea de azi, creștinii nu prea mai vor să-și facă timp ca să învețe măcar cele mai importante declarații teologice pe care le face creștinismul. Prin urmare, ei înlocuiesc afirmațiile teologice corecte și bine formulate cu sentimentul sau opinia prost informată. Rezultatul acestui fapt este, de obicei, același: când avem de luat decizii importante, decizii morale pe care le avem în față în fiecare zi, nu știm ce să facem, pentru că nu putem să exprimăm clar afirmațiile teologice corecte. Teologia sistematică tradițională ne oferă multe afirmații fidele Scripturii, iar învățarea lor este unul dintre cele mai

folositoare lucruri pe care creștinii le pot face, atunci când caută să trăiască pentru Hristos.

Oricât de benefică poate fi familiarizarea cu afirmațiile teologice tradiționale, la fel de valabil este și faptul că accentuarea lor exagerată sau încrederea prea mare pusă în ele poate să împiedice sau să influențeze negativ trăirea creștină.

Piedici

Într-un fel acest lucru e adevărat când persoanele care studiază sistematica ajung adesea să creadă că o colecție vastă de afirmații teologice reprezintă tot ce au nevoie pentru a lua decizii practice în viața creștină.

După cum am văzut deja, afirmațiile teologice pot fi foarte folositoare, dar, în același timp, trebuie să nu uităm că există o discrepanță între declarațiile standard ale teologiei și alegerile pe care trebuie să le facem în viața de credință. Afirmatiile teologice sunt în mod tipic destul de abstracte sau referitoare la alte probleme decât cele pe care le întâmpinăm. Prin urmare, ele nu adresează aspectele specifice ale situațiilor cu care ne confruntăm și, ca urmare, ele nu pot oferi călăuzire suficientă pentru deciziile practice pe care trebuie să le luăm.

Din nefericire, credincioșii care ajung să fie absorbiți prea mult de afirmațiile teologice nu realizează adesea cât de mare este discrepanța. Ei se conving singuri de faptul că tot ce trebuie să facă este să se gândească logic la o colecție de afirmații și atunci totul va avea sens.

Dar, în realitate, în orice decizie pe care o luăm în viața de credință, trebuie să depindem nu doar de formulări teologice, ci și de aspecte precum detaliile situației noastre și lucrarea personală a Duhului Sfânt. Trebuie să folosim aceste aspecte ale revelației generale pentru a depăși discrepanța dintre principiile teologice și deciziile vieții reale.

Să revin la exemplul tinerei femei care se gândea să-și părăsească biserica. După ce a aflat trăsăturile distinctive ale bisericii, predicarea cu credincioșie, administrarea corectă a sacramentelor și exercitarea evlavioasă a disciplinei bisericii, ea s-a hotărât să-și părăsească biserica.

Dar eu am avertizat-o, spunându-i: “Așteaptă o clipă. Trebuie să înțelegi ceva. Nicio biserică, oriunde în lume, nu deține cele trei semne distinctive ale bisericii în mod perfect. E necesar să-ți examinezi cu atenție biserica și să determini cât de greșite și deficitare sunt lucrurile. Și, mai mult decât atât, ai nevoie să petreci timp în rugăciune, căutând îndrumarea Duhului Sfânt, așa încât să poți lua o decizie fermă. Doar atunci poți pleca având cugetul împăcat.”

Pe scurt, eu îi spuneam acestei tinere femei că, oricât de importante erau afirmațiile teologice în situația ei, bizuirea numai pe ele putea, de fapt, să împiedice trăirea ei creștină. Înainte să acționeze, ea avea nevoie să privească la revelația generală, să-și înțeleagă bine situația și să se supună lucrării personale a Duhului.

Pe lângă înțelegerea modului în care afirmațiile teologice pot aduce avantaje și dezavantaje trăirii creștine, ar trebui să fim conștienți și de modul în care ele influențează interacțiunea noastră în comunitate.

INTERACȚIUNEA ÎN COMUNITATE

Interacțiunea în comunitate ne ajută să ne centrăm atenția asupra importanței trupului lui Hristos în viața noastră. În aceste lecții, am vorbit despre trei dimensiuni importante ale interacțiunii în cadrul comunității creștine: moștenirea creștină – mărturia lucrării Duhului Sfânt în biserica din trecut; comunitatea creștină prezentă – mărturia Duhului Sfânt în trăirea creștină de astăzi; judecata individuală – mărturia Duhului Sfânt care lucrează în convingerile și concluziile noastre personale. Aceste dimensiuni ale comunității interacționează unele cu celelalte în nenumărate moduri.

Vom menționa pe scurt doar două idei referitoare la modalitățile în care afirmațiile teologice pot dezvolta și limita aceste elemente ale interacțiunii în comunitate. Să privim, mai întâi, la o modalitate importantă în care aserțiunile teologice pot dezvolta interacțiunea în comunitate.

Punctul forte

Oricât de trist este faptul acesta, mulți creștini evanghelici din zilele noastre oscilează de la o biserică la alta, de la un predicator sau învățător la altul, având o capacitate redusă de a decide cum să interacționeze cu acele biserici și predicatori. Noi nu știm pe cine să urmărim. Nu putem discerne aspectele pozitive și negative ale unei biserici. Această lipsă de discernământ provine, de obicei, din necunoașterea afirmațiilor factuale fundamentale ale credinței creștine. Conștientizarea declarațiilor teologice fundamentale ale teologiei sistematice este unul dintre cele mai bune moduri de a ajunge un urmaș al lui Hristos cu mai mult discernământ.

Un mod practic de a beneficia de afirmațiile teologice este familiarizarea cu unele catehisme protestante. Catehisme cum ar fi Catehismul Heidelberg sau Catehismul scurt Westminster oferă declarații teologice concise și ușor de învățat. Și, având la îndemână aceste perspective teologice, urmașii lui Hristos pot avea mai mult discernământ.

De exemplu, dacă cineva dorește să discute scopul sau țelul vieții, este extrem de util să cunoască prima întrebare și răspunsul din Catehismul scurt Westminster. Iată modul în care acesta rezumă o bună parte din învățătura biblică într-o afirmație simplă. Ca răspuns la întrebarea:

Care este scopul suprem al omului?

Catehismul răspunde:

Scopul suprem al omului este să-L glorifice pe Dumnezeu și să se bucure în El pentru totdeauna.

Să zicem că cineva vine cu o perspectivă neobișnuită despre modul în care creștinii pot avea parte de mângâiere în viață. E folositor să se știe prima întrebare și răspunsul la aceasta din Catehismul Heidelberg. Prima întrebare este aceasta:

Care-ți este singura mângâiere, fie că trăiești, fie că mori?

Și catehismul răspunde:

Faptul că eu, trup și suflet, fie că trăiesc, fie că mor, nu-mi mai aparțin mie însumi, ci credinciosului meu Mântuitor Isus Hristos, care a plătit pe deplin cu scumpul Său sânge pentru toate păcatele mele și m-a izbăvit de sub toată puterea diavolului; El mă ocrotește așa de bine, încât fără voia Tatălui meu ceresc, niciun fir de păr de pe creștetul meu nu poate cădea, ba chiar toate lucrurile trebuie să-mi servească la mântuire. Fiindcă Îi aparțin Lui, Hristos mă asigură prin Duhul Său cel Sfânt de viața veșnică și mă face realmente doritor și gata să trăiesc de acum înainte pentru El.

Înșușirea pozițiilor teologice temeinice ca acestea ne poate înzestra cu mult mai mult discernământ atunci când interacționăm cu alți creștini și, în felul acesta, ele dezvoltă în mare măsură interacțiunea noastră în comunitate.

În același timp, deși înțelegerea afirmațiilor teologice temeinice poate îmbunătăți interacțiunea, făcându-ne să avem mai mult discernământ, focalizarea pe declarațiile teologice poate, de asemenea, să împiedice sau să limiteze interacțiunea între creștini.

Piedici

Uneori, creștinii se atașează atât de mult de o serie de afirmații teologice, încât le este greu să interacționeze în moduri pozitive cu alți credincioși care probabil nu comunică exact în același fel.

Afirmațiile teologice ridică o problemă pe care o neglijăm adesea: cele mai multe dintre ele nu sunt citate din Biblie, ci rezultate ale interpretării umane. Ele încearcă să rezume învățăturile biblice cât mai exact posibil dar, așa cum am văzut în lecția aceasta, uneori ele rezultă din procese foarte complexe. Chiar declarațiile teologice cele mai bune sunt limitate ca scop și toate sunt imperfecte într-o privință sau alta. Prin urmare, atunci când învățăm mai multe despre afirmațiile teologiei sistematice, trebuie să ne temperăm constant atașamentul față de ele, prin cunoașterea faptului că nu sunt inspirate, nu sunt infailibile și autoritatea lor nu este la fel de mare ca a Bibliei.

Îmi amintesc că am vorbit odată cu un prieten care a spus că el nu avea niciun prieten creștin. Se plângea că era singur. De aceea, l-am întrebat dacă avea părtașie cu cineva. El mi-a spus: “Nu pot găsi pe nimeni care să fie de acord cu ce cred eu. Așa că, nu am nicio părtașie.” I-am răspuns: “Vrei să spui că nu poți găsi pe nimeni care crede în Hristos.” “O, nu, nu asta.” a răspuns el. “Eu doar nu pot găsi pe nimeni care să fie de acord cu mine întru totul.” Am fost îngrozit de acest prieten. El trebuia să știe că creștinii n-au fost niciodată de acord în orice detaliu al teologiei.

Însă, regretabil, acest prieten al meu avea priorități greșite. El pusese atât de mult accent pe declarațiile teologice, încât își limitase complet capacitatea de a avea părtașie cu alții. De-a lungul secolelor, cauza lui Hristos a suferit daune imense atunci când creștinii au lăsat ca devotamentul teologic să împiedice interacțiunile cu alți creștini. Când insistăm ca alții să se conformeze credințelor noastre în privința unor dimensiuni subtile ale controverselor teologice, încălcăm învățăturile Scripturii.

În privința aceasta, iată cuvintele apostolului Pavel din 1 Corinteni 8:4-12, despre devotamentul nostru teologic:

Știm că în lume un idol este totuna cu nimic ... Dar nu toți au cunoștința aceasta. Ci unii, fiind obișnuiți până acum cu idolul ... cugetul lor, care este slab ... Căci dacă te vede cineva pe tine, care ai cunoștință, că șezi la masă într-un templu de idoli, ...nu-l va împinge pe el să mănânce din lucrurile jertfite idolilor? ... Dacă păcătuiți astfel împotriva fraților ... păcătuiți împotriva lui Hristos. (1 Corinteni 8:4-12).

Pavel i-a îndemnat pe creștinii bine informați să-i iubească pe cei care nu erau atât de informați și să le slujească. Chiar i-a îndemnat pe cei care aveau cunoștință să acționeze cu reținere pe temeii cunoștinței lor, pentru a nu-i face pe alții să se poticnească. În loc să încurajeze barierele și elitismul, Pavel a insistat ca cei care au o teologie bună să găsească modalități de a avea părtășie cu cei a căror teologie era slabă și insuficientă în privința subiectelor neesențiale. Pe scurt, el i-a învățat că părtășia era mai importantă decât corectitudinea în privința declarațiilor teologice neesențiale. Este timpul ca și noi să învățăm cum să lucrăm împreună cu creștini care nu sunt de acord cu noi în orice detaliu.

După ce am văzut câteva dintre modurile în care afirmațiile teologice se raportează la trăirea creștină și interacțiunea în comunitate, să ne îndreptăm atenția spre cea de-a treia resursă teologică principală: exegeza Scripturii. Cum influențează afirmațiile din sistematică interpretarea Bibliei?

EXEGEZA SCRIPTURII

Exegeza este esențială pentru construirea teologiei creștine, pentru că reprezintă accesul nostru cel mai direct la revelația specială a lui Dumnezeu în Scriptură. Am sugerat într-o altă lecție că este util să se ia în considerare trei modalități principale în care Duhul Sfânt a îndrumat biserica în interpretarea Scripturilor. Am vorbit despre aceste ample categorii: analiza literară, analiza istorică și analiza tematică. Analiza literară privește la Scripturi ca la un tablou, ca prezentări artistice concepute de autori umani pentru a-și influența audiența prin trăsături literare distinctive. Analiza istorică privește la Scripturi ca la o fereastră spre istorie, un mod de a percepe și învăța din evenimentele istorice din vechime pe care le consemnează Biblia. Analiza tematică tratează Scripturile ca pe o oglindă, o modalitate de reflectare la întrebări și subiecte care sunt de interes pentru noi.

Având în minte aceste linii directoare ale exegezei, să analizăm modul în care afirmațiile teologice pot îmbunătăți și limita interpretarea Bibliei.

Punctul forte

Printre cele mai evidente moduri în care propozițiile declarative ne ajută în exegeză este felul în care clarifică afirmațiile teologice dispersate în Biblie.

Un lucru este cert: Biblia este o carte complexă. Diferitele ei genuri literare, referințele istorice și învățăturile teologice sunt atât de vaste, încât mulți creștini nu sunt în stare să vadă multă coerență în Biblie. Ca urmare, mulți dintre noi se mulțumesc să examineze și să studieze numai porțiuni mici din Scripturii pentru a învăța câteva principii ici și colo, dintr-un acest pasaj sau altul. De îndată ce începem să ne extindem perspectiva asupra Bibliei, ajungem într-o mare confuzie.

În confuzia aceasta, ajutorul oferit de secole de interpretare cu credincioșie, reprezentat de afirmațiile teologice ale teologiei sistematice, este esențial. Timp de secole, creștini bine informați au cercetat Scripturile ca să găsească afirmațiile teologice care apar acolo. Cunoașterea acelor prezentări concise ale învățaturii Scripturii poate fi un indicator util atunci când ne facem drum prin terenul variat al Bibliei.

Eu recomand frecvent studenților, ca modalitate de a pătrunde în învățătura oricărui pasaj biblic, să caute modurile în care pasajul abordează teme teologice importante care apar în teologia sistematică. Nu orice porțiune din Biblie va avea ceva de spus despre orice afirmație teologică, dar citirea unui pasaj având în minte declarații teologice fundamentale va ajuta adesea la asigurarea unei mai bune înțelegeri asupra unui pasaj biblic.

De exemplu, am putea întreba: “Ce adevăr despre Dumnezeu, din Geneza 1, afirmă teologii sistematici.” Printre alte lucruri, textul acesta învață faptul că Dumnezeu este Creatorul universului. Ce spune acesta despre ființele umane, fapt care evidențiat în teologia sistematică? Ne învață că suntem creaturi, că suntem creați după chipul lui Dumnezeu și că El ne-a poruncit să exercităm stăpânirea asupra pământului. Descoperirea modului în care anumite pasaje tratează afirmațiile din teologia sistematică reprezintă una dintre cele mai mari îmbunătățiri ale exegezei pe care le oferă această disciplină.

Oricât de valoroase pot fi pentru exegeză afirmațiile teologice, trebuie să fim conștienți și de unul dintre modurile cele mai semnificative în care ele pot limita interpretarea Scripturii.

Piedici

Am vorbit deja despre modurile în care teologii sistematici interpretează Scriptura prin reducere factuală, despre cum se focalizează pe afirmațiile factuale explicite și implicite ale pasajelor biblice și marginalizează alte lucruri pe care le arată Scripturile.

Dar, cert este că Dumnezeu a inspirat Scriptura ca să aibă un impact asupra noastră în diverse moduri deoarece avem nevoie de călăuzirea Lui în toate aceste feluri. Așadar, atunci când evidențiem doar afirmații factuale ne lipsim de multe lucruri pe care Dumnezeu ni le oferă în Scriptură.

Putem vorbi de influențe diverse pe care Scripturile au fost menite să le aibă în multe privințe, dar cel mai eficient este să vorbim despre trei dimensiuni interconectate ale tuturor textelor biblice.

În primul rând, pasajele biblice au un impact informativ. Cu alte cuvinte, ele transmit informații clare și implicite, pe care ar trebui să le cunoaștem și să le credem. Aceasta este forța teologiei sistematice. Scopul ei este să identifice și să colaționeze aceste adevăruri în propoziții sau afirmații teologice.

Dar, în același timp, pasajele biblice au și un impact directiv. Ele oferă îndrumări morale explicite și implicite pentru viața noastră. Acest fapt este cel mai evident atunci când ne ocupăm de pasaje care se prezintă sub forma poruncilor, însă chiar și pasajele care sunt în principal concepute să prezinte informații sugerează și responsabilități morale.

Pavel prezintă foarte clar acest fapt în 2 Timotei 3:16-17. Iată ce spune în aceste versete:

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună (2 Timotei 3:16-17).

După părerea lui Pavel, orice pasaj biblic este menit să aibă un impact directiv într-o anumită măsură.

În al treilea rând, pasajele biblice au și un impact afectiv. Ele vizează emoțiile cititorilor, în mod explicit sau implicit. Această funcție a Scripturii este evidentă atunci când citim texte cu mare încărcătură emoțională, precum Psalmii sau alte pasaje, în care autorii biblici accentuează emoțiile, dar orice pasaj biblic are potențialul să ne atingă din punct de vedere emoțional.

Iată ce spune Matei 22:37-40, unde Isus rezumă Vechiul Testament astfel:

“Să iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.” Aceasta este cea dintâi și cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, este: ‘Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.’ În aceste două porunci se cuprinde toată Legea și Proroci.” (Matei 22:37-40).

În Scripturi, dragostea este un concept foarte emoțional și, potrivit spuselor lui Isus, este fundamentală pentru credința noastră. Autorii biblici ne cheamă să experimentăm tot felul de emoții sfinte. Ei așteaptă să fim motivați să urâm păcatul și urmările lui, să plângem și să ne bucurăm, să experimentăm toată gama de emoții umane adecvate ca răspuns la ceea ce vedem și aflăm de pe paginile Scripturii.

Această intenție multiplă a Scripturilor este motivul pentru care trebuie să nu ne limităm doar la descoperirea afirmațiilor teologice în Biblie. Este important să înțelegem corect informațiile sau adevărurile, dar e la fel de important să ne însușim moralitatea și emoțiile adecvate. Bogăția Scripturii abia așteaptă să fie descoperită printr-o exegeză atentă. Însă, interpretarea atentă a Bibliei trebuie să fie suficient de amplă ca să dezvăluie tot ce ne oferă Scripturile.

Așadar, propozițiile declarative din sistematică ne oferă multe valori dar și multe pericole. Ele pot dezvolta trăirea creștină, interacțiunea în comunitate și exegeza Scripturii în multe feluri, dar pot și să împiedice sau să limiteze accesul nostru la aceste trei resurse teologice principale.

CONCLUZIE

În lecția aceasta am analizat propozițiile declarative din teologia sistematică și am ajuns la o înțelegere de bază a ceea ce sunt ele și de ce sunt importante. De asemenea, am văzut cum se formează afirmațiile în teologia sistematică și am examinat câteva dintre valorile și pericolele pe care le prezintă ele.

Formularea afirmațiilor teologice este esențială procesului de construire a teologiei sistematice. Noi trebuie să știm cum să exprimăm și să susținem adevărurile credinței creștine și, din acest motiv, afirmațiile teologice au fost cruciale pentru consolidarea teologiei sistematice de-a lungul secolelor și sunt esențiale pentru dezvoltarea teologiei sistematice temeinice chiar și astăzi.